

Tillsynsvägledning om biotopskydd

Biotopskyddsområde är en skyddsform som används för små mark- och vattenområden som på grund av sina särskilda egenskaper är värdefulla livsmiljöer för hotade djur- eller växtarter. Biotoperna är också viktiga för vanligare arter, samt för variationen i landskapet. Det finns två olika former av biotopskyddsområde: Generellt skyddade biotoper och biotoper som skyddas genom beslut i varje enskilt fall.

Generellt skyddade biotoper

Den ena formen av biotopskyddsområde utgörs av vissa lätt identifierbara små biotoper som är skyddade som biotopskyddsområden i hela landet. Dessa biotoper finns i de flesta fall i jordbrukslandskapet och har minskat starkt till följd av rationaliserad markanvändning. De kvarvarande biotoperna utgör värdefulla livsmiljöer för växt- och djurarter i ett i övrigt påverkat landskap.

- Allé (enkel eller dubbel om minst 5 lövträd)
- Odlingsröse i jordbruksmark
- Stenmur i jordbruksmark
- Åkerholme
- Källa med omgivande våtmark i jordbruksmark
- Våtmark och småvatten i jordbruksmark (inkl öppna diken)
- Pilevall

Särskilt biotopskydd

Förutom de biotoper som är generellt skyddade så kan länsstyrelsen, skogsstyrelsen eller kommunen fatta beslut om biotopskydd i det enskilda fallet. Exempel på naturmiljöer som kan få skydd genom ett enskilt beslut är:

- rikkärr och kalkkärr
- naturliga bäckfåror
- rasbranter och bergbranter
- ängar
- naturbetesmarker
- naturliga vattendrag och bäckfåror
- naturliga vattenfall med omgivande mark
- naturliga sjöutlopp med omgivande mark
- mynningsområden vid havskust
- rev av ögonkorall
- naturliga sjöar och andra vatten som är naturligt fisktomma
- helt eller delvis avsnörda havsvikar
- grunda havsvikar
- ålgräsängar
- biogena rev
- strand- eller vattenområde som hyser hotade och missgynnade arter eller som har en väsentlig betydelse för hotade och missgynnade arters fortlevnad.

Biotopskyddsområden bildade på detta sätt är alltid markerade i terrängen. Besluten framgår av Länsstyrelsens webbsida:

http://www.lansstyrelsen.se/skane/sv/djur-och-natur/skyddad-natur/ovriga_skyddsformer/biotopskydd/beslutade-biotopskydd/Pages/default.aspx?keyword=riksintresse

Skogliga biotopskyddsområden

Skogsstyrelsen och kommunen kan på motsvarande sätt skydda värdefulla områden i skogs- och vattenmiljöer. Bland annat brandfält, äldre naturskogsartade skogar, mindre vattendrag och småvatten med omgivande mark, ravinskogor och äldre skogsbeten.

Lagar och förordningar

Biotopskyddet har funnits sedan 1 januari 1994. Bestämmelserna finns att läsa i Miljöbalken (7 kap. 11 §) och förordningen (SFS 1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken mm. Syftet med biotopskyddet är att skydda och långsiktigt bevara små mark- och vattenområden som på grund av sina särskilda egenskaper är värdefulla för hotade djur- eller växtarter, eller som annars är särskilt skyddsvärda. Dessa biotoper ska vara avgränsade. Inom ett biotopskyddsområde får inte åtgärder utföras som kan skada biotopen.

Ansökan om dispens

Om det finns särskilda skäl får Länsstyrelsen medge undantag från biotopskyddet i de biotoper som omfattas av det generella skyddet. Förutom ett särskilt skäl för dispens för åtgärder som underlättar för jordbruket (se nedan) finns inga fastställda särskilda skäl, utan de får bedömas i det enskilda fallet. Vanligen brukar det handla om säkerhetsaspekter, t ex om alléträd riskerar att falla omkull och skada person eller egendom eller exploatering av stort allmänt intresse.

Ansökan om dispens från biotopskyddsbestämmelserna är belagda med en avgift på 2.300 kr. Avgiften tas ut oavsett om ansökan avslås eller bifalles.

Ett tillägg till biotopskyddslagstiftningen började gälla den 1 september 2014. Tillägget innebär att man kan få dispens från biotopskyddet i syfte att utveckla/bibehålla ett aktivt brukande av jordbruksmark. För att få dispens förutsätts att åtgärden dels behövs för att utveckla eller bibehålla ett aktivt brukande av jordbruksmark, dels att biotopskyddets syften fortfarande kan tillgodoses.

För Skånes del betyder det i grova drag att man har större möjlighet att få dispens om biotopen inte ligger inom slättbygd med låg andel skyddade biotoper. En individuell prövning görs av varje enskilt ärende. Om du vill lägga om mark från ett ägoslag till ett annat kan det krävas en anmälan innan arbetet påbörjas.

Påverkan på arter och livsmiljöer vägs in i bedömningen av vad som utgör en väsentlig ändring. Om en åtgärd ska genomföras inom områden med dokumenterat höga natur-/kulturvärden eller i en känslig miljö kan även relativt små åtgärder innebära en väsentlig ändring. Vid prövningen utreds naturvärdena i området samt hur de kan påverkas. Om åtgärden inte har anmälts för samråd har den som utfört åtgärden bevisbördan för att naturmiljön inte har väsentligt ändrats.

Vem ska kontaktas?

Enligt miljöbalken ska åtgärder som inte är tillstånds- eller anmälningspliktiga enligt andra bestämmelser, och som kan komma att väsentligt ändra naturmiljön, anmälas för samråd till Länsstyrelsen. Exempel på detta är omläggning från naturbetesmark till åker, skog till betesmark eller vid omfattande röjningar i betesmark. Att bryta långliggande vall som saknar naturvärden kräver inte samråd.

Vid omläggning av skog till åker ska detta anmälas till kommunen medan åtgärden omläggning av jordbruksmark till skog kräver en anmälan till Länsstyrelsen. Dessutom kan åtgärden kräva en avverkningsanmälan till Skogsstyrelsen.

Tillsynsåtgärder

Länsstyrelsen uppmanar länets miljökontor och miljöförbund att hålla uppsikt över landskapselementen vid tillsyn och provning av enskilda avlopp, strandskydd samt tillsyn av lantbruk, täkter och annan miljöfarlig verksamhet som innebär risk för ingrepp i skyddade biotoper. Biotopskyddet bör även föras på tal vid samtal med tekniska kontoret, privata markägare och exploatörer inför nedläggning av ledningar, uppsättning av master etc.

Vid misstanke om överträdelser eller åverkan på skyddade biotoper ska Länsstyrelsens naturskydds-enhet (landskapsgruppen) underrättas då tillsynsansvaret enligt 7 kap. 11 § miljöbalken åvilar Länsstyrelsen.

För mer information kontakta naturhandläggare Britta Johansson britta.johansson@lansstyrelsen.se och TVL-strateg Göran Jansson goran.n.jansson@lansstyrelsen.se.

Lästips

<http://www.naturvardsverket.se/Nerladdningssida/?fileType=pdf&pid=8067&downloadUrl=/Documents/publikationer6400/978-91-620-0176-6.pdf>

<http://www.naturvardsverket.se/Sa-mar-miljon/Oppna-data/Kartverkyget-Skyddad-natur/>